

Flora- en faunaonderzoek

Keizerweg 1
De Heurne

Flora- en faunaonderzoek

Keizerweg 1 De Heurne

Titel	Flora- en faunaonderzoek Keizerweg 1/De Heurne
Uitvoering	Bureau Bleijerveld/Ruimte voor Advies
Opdrachtgever	Buro Boot Plesmanstraat 5 3900 AM Veenendaal
Datum	17 maart 2011
Status	Definitief

Andringastrjitte 27
8495 JZ Aldeboarn

tel 0566-632073
fax 0566-632074

mbleijerveld@planet.nl

www.ruimtevooradvies.nl

INHOUD

1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel	
1.2	Opzet onderzoek	
1.3	Plangebied en ingreep	
2	WETTELIJK KADER	4
2.1	Inleiding	
2.2	Flora- en faunawet	
2.3	Natuurbeschermingswet	
2.4	Ecologische hoofdstructuur	
2.5	Rode lijsten	
3	RESULTATEN	7
3.1	Gebiedsbeleid	
3.2	Veldonderzoek flora	
3.3	Veldonderzoek fauna	
4	CONCLUSIES	9

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Aan de Keizerweg 1 te De Heurne (gem. Aalten) bevindt zich een voormalig agrarisch bedrijf. Het voornemen bestaat om het perceel te splitsen ten behoeve van nieuwbouw. Onder meer bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde soorten en gebieden. Wet- en regelgeving omtrent deze soorten en gebieden is vastgelegd in de Flora- en faunawet (Ff-wet), Natuurbeschermingswet (NB-wet) en het Streekplan.

Figuur 1: Globale ligging plangebied (rood).

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een zogenaamde *quick scan* van beschermde natuurwaarden in en rond het plangebied. De rapportage kan dienst doen als onderbouwing bij bestemmingsplanwijzigingen en ontheffings- of vergunningaanvragen in het kader van de Ff-wet respectievelijk NB-wet.

Een *quick scan* betreft een beoordeling van de aanwezige natuurwaarden in en rond het plangebied. Bronnenonderzoek, een terreinbezoek en ecologische kennis vormen de basis van de beoordeling. De *quick scan* is een momentopname en geen standaard veldinventarisatie waarbij meerdere veldrondes in een seizoen worden uitgevoerd. Een *quick scan* geeft daardoor een beperkter beeld dan een standaard veldinventarisatie. Omdat het onderzoek een momentopname betreft kan geen rekening worden gehouden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en -beheer na afloop van het onderzoek.

1.2 Opzet onderzoek

Bij de beoordeling van het plangebied is een bronnenonderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden in de regio. Daarvoor is gebruik gemaakt van diverse verspreidingsatlassen en de website van Waarneming. Voor de ligging van beschermde gebieden is gebruikgemaakt van diverse overheidswebsites. Op 8 maart 2011 is het plangebied bezocht. Daarbij is gelet op de daadwerkelijke aanwezigheid van beschermde soorten en indirecte aanwezigheid in de vorm van sporen (verblijfplaatsen, wissels, pootafdrukken en dergelijke). Verder is het terrein beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde soorten (habitatbeoordeling).

1.3 Plangebied en ingreep

Het plangebied betreft een voormalig varkensbedrijf aan de oostrand van De Heurne. De bedrijfsgebouwen zijn reeds gesloopt op een klein te behouden stuk na. Als gevolg hiervan ligt het oostelijke deel van het terrein braak. In het zuidwesten van het terrein is een wildakker aangelegd met overstaand graan en zonnebloemen. Ten oosten hiervan ligt een klein sparrenbosje met bomen met een gegraven vennetje. In de noordwesthoek ligt de bestaande woning met open tuin en gazon. Rond het terrein is een onderbroken perceelafschieding aanwezig in de vorm van jonge knotwilgen langs de Keizerweg en een singel van gemengd bosplantsoen langs de zuid- en zuidwestzijde. De bomen hierin zijn jong of recentelijk afgezet. Langs de noordrand van het perceel is een singel aanwezig met wat oudere bomen. Verder staan in de tuin en in het sparrenbosje nog enkele oudere eiken en berken. Het plangebied wordt omringd door open agrarische graslandpercelen en enkele woonpercelen. Naast het vennetje is in verband met de ruimtelijke ontwikkeling van het terrein een nieuw water gegraven in de noordoosthoek. Overigens is in en rond het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig. Langs de noordzijde van het perceel ligt een droge greppel.

De beëindiging van het bedrijf houdt verband met een plan voor een nieuwbouwwijk ten westen van de Keizerweg. Het zuidelijke deel van het erf is verkocht aan de gemeente voor de bouw van ten minste één woning. De eigenaren van het noordelijke deel hebben toestemming voor de bouw van maximaal twee extra woningen. Er bestaan in dit stadium nog geen concrete plannen voor het plangebied. In het onderzoek is er vanuit gegaan dat terrein in de huidige vorm verdwijnt inclusief het aanwezige groen.

Figuur 2: Schematische weergave plangebied met belangrijkste elementen.

Foto 1: Zuidwesthoek plangebied met wildakker.

Foto 4: Plangebied in westelijke richting met naaldbosje.

Foto 2: Ven in het zuidelijk deel van het terrein.

Foto 5: Noordoosthoek plangebied met nieuwe ven en te behouden restant bedrijfsgebouwen.

Foto 3: Zuidoosthoek plangebied.

Foto 6: Centrum plangebied met bestaande woning en tuin.

2 WETTELIJK KADER

2.1 Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming is geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. In deze twee wetten zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands-Convention, Conventie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar.

2.2 Flora- en faunawet

De bescherming van dier- en plantensoorten in Nederland is geregeld via de Flora- en faunawet. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen kan op grond van artikel 75 worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Een ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld door de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I.

Verbodsbepalingen

Art. 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op andere wijze van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.

Art 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.

Art 10: Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.

Art 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.

Art 12: Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.

De beschermde soorten zijn ondergebracht in drie tabellen die elk een ander beschermingsregime kennen.

In tabel 1 zijn de algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen, en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 1 een vrijstelling van de verbodsbepalingen.

In tabel 2 zijn de minder algemene beschermde soorten ondergebracht. In geval van ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van tabel 1 een vrijstelling van de verbodsbepalingen, mits men werkt op basis van een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. In overige gevallen is een ontheffing noodzakelijk, waarbij een lichte toetsing wordt toegepast.

In tabel 3 zijn de strikt beschermde soorten ondergebracht, waaronder bijlage 4-soorten van de Habitatrichtlijn. In geval van bestendig gebruik en beheer geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen (uitgezonderd art. 10), mits men werkt op basis van een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is in alle gevallen is een ontheffing noodzakelijk, waarbij een zware toetsing wordt toegepast.

Bij lichte toetsing wordt één criterium gehanteerd:

1) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bij zware toetsing worden drie criteria gehanteerd:

1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang,

2) er is geen alternatief,

3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (Art. 2). Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Per 26 augustus 2009 is de beoordeling van ontheffingen en het gebruik van gedragscodes gewijzigd als gevolg van uitspraken van de Raad van State. Verder is de lijst uitgebreid van vogels waarvan de nestplaats jaar rond is beschermd. Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn is het alleen nog mogelijk ontheffing te krijgen op grond van een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Ontheffing op basis van belang j ' de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling' van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten is niet meer mogelijk. Met betrekking tot de soortgroep vogels kan daarnaast ook geen ontheffing meer worden aangevraagd op basis van belang e 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'

Er is nadruk komen te liggen op het voorkomen van negatieve effecten. Bij ingrepen die negatieve effecten hebben zijn er twee mogelijkheden:

1. Mitigatie

Wanneer door toepassing van mitigerende maatregelen negatieve effecten kunnen worden voorkomen, is een ontheffing niet meer verplicht.

2. Ontheffing

Wanneer mitigatie niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd.

ontheffing

Bij de beoordeling dienen de volgende vragen in onderstaande volgorde te worden beantwoord:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- Is er een wettelijk belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Dienst Regelingen beoordeelt vervolgens of het wettelijk belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en).

Tabel 2-soorten

Tabel 2-soorten worden getoetst aan de gunstige staat van instandhouding. Een gedragscode kan ook uitkomst bieden voor Tabel 2-soorten. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit. Daarbij moet worden aangetoond dat precies zo wordt gewerkt als de gedragscode aangeeft.

Vogels

Voor vogels is ontheffing alleen mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b) *
- Veiligheid van het luchtverkeer (c)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Tabel 3-soorten

Bijlage 1-soorten

Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 is ontheffing mogelijk op grond van alle belangen uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1-soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep.

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn

Voor Bijlage IV-soorten uit Tabel 3 alleen ontheffing mogelijk op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

2.3 Natuurbeschermingswet

De NB-wet heeft de bescherming en instandhouding van natuurgebieden met een hoge ecologische waarde in Nederland als doel. Daartoe zijn gebieden aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (VR-gebieden), Habitatrichtlijn (HR-gebieden) en het Verdrag van Ramsar (Wetlands). Verder vallen ook Beschermde Natuurmonumenten onder de NB-wet. De VR- en HR-gebieden worden samengevat onder de noemer Natura 2000. Voor de Natura 2000-gebieden worden/zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor specifieke vogelsoorten of habitats. Deze kunnen van gebied tot gebied verschillen. De vier genoemde gebieden kunnen overlappen. Activiteiten die een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden zijn verboden. Dat geldt ook voor activiteiten buiten de gebieden die een negatief effect hebben binnen het gebied. Voor activiteiten is een vergunning mogelijk. Een vergunning wordt pas afgegeven wanneer een zogenaamde 'habitattoets' is doorlopen. Hieruit moet blijken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen verstoring van soorten optreedt. Een vergunning wordt afgegeven door de betreffende Provincie.

2.4 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De begrenzing van de EHS wordt door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in provinciale streekplannen. Per eenheid zijn natuurdoeltypen geformuleerd. In of in de nabijheid van EHS-gebieden zijn handelingen verboden die de waarden, kenmerken of functies van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van groot openbaar belang. In dat geval dienen negatieve effecten wel te worden gecompenseerd.

2.5 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Flora- en faunawet nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

3 RESULTATEN

3.1 Gebiedsbeleid

Het plangebied maakt geen deel uit van een beschermd gebied. Ook liggen in de wijde omtrek van het terrein geen beschermde gebieden. Een negatief effect op een beschermd gebied is daarom op voorhand uit te sluiten.

3.3 Veldonderzoek flora

Betreffende flora is alleen de zuidwesthoek van belang. Het overige deel van het plangebied bestaat uit braakliggende, geëgaliseerde grond zonder vegetatie en tuin die buiten de ingreep valt. In het sparrenbosje ontbrak een kruidlaag vrijwel geheel, ondermeer door de activiteiten van kippen en konijnen. De bedekking van de vegetatie op de wildakker was nog gering. Naast de ingezaaide soorten waren er restanten en kiemen aanwezig van typische akkersoorten als Kweek, Ridderzuring, Melganzenvoet, Witte dovenetel, Vogelmuur en Basterdwederiken sp. Akkerflora kan interessante en bedreigde soorten bevatten. De kans op strikter beschermde soorten is nihil. Het ven en de oever oogden minder voedselrijk dan de rest van het plangebied. Dit is waarschijnlijk terug te voeren op de ontgraving, waardoor de voedselrijke toplaag is verwijderd. Op de oever was Gewone braam en Pitrus aanwezig en jong opschot van Zwarte els. In het water groeide veel premature watervegetatie, ondermeer van Waterranonkel sp. De overige begroeide delen van het plangebied waren uitgesproken stikstofrijk te noemen met een dichte wat vervilte kruidenarme grasmat. De voornaamste soort was Gestreepte witbol. Verder kwam veel Grote brandnetel voor en Dagkoekoeksbloem. Er zijn geen bedreigde of beschermde soorten aangetroffen. Omdat het onderzoek voorafging aan het groeiseizoen kan het voorkomen van dergelijke soorten niet geheel worden uitgesloten. Dit geldt in belangrijke mate voor het ven.

3.4 Veldonderzoek fauna

Zoogdieren

Alle inheemse soorten zoogdieren worden beschermd door de Flora- en faunawet. In wildakker was Haas (tabel 1) aanwezig. In en rond het bosje zijn burchten van Konijn (tabel 1) gevonden. Verder waren in de wildakker veel sporen aanwezig van muizen in de vorm van hollen. Het terrein is geschikt voor algemene muizensoorten van tabel 1 als Veldmuis, Aardmuis en Rosse woelmuis. De strikter beschermde (tabel 2 of 3) kleine zoogdieren - Grote bosmuis, Eikelmuis, Hazelmuis, Veldspitsmuis, Hamster, Noordse woelmuis en Waterspitsmuis – komen, behalve Waterspitsmuis, niet in de regio voor. Voor Waterspitsmuis is het terrein ongeschikt. In het centrum van De Heurne komt Eekhoorn (tabel 2) voor (waarneming op de hoek Varsseveldseweg – Lage Heumseweg). Het is mogelijk dat het plangebied binnen het leefgebied van Eekhoorn valt. In de bomen zijn echter geen vaste verblijfplaatsen gevonden. Het is uitgesloten dat het sparrenbosje een essentieel onderdeel uitmaakt van het leefgebied van Eekhoorn. Het is waarschijnlijk dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van grotere zoogdieren, zoals Ree, Vos en marterachtigen. Vaste verblijfplaatsen van dergelijke soorten zijn niet aangetroffen.

Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3/bijlage IV HR). Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen voorkomen in boomholten en kunstwerken als gebouwen. In het plangebied komen geen gebouwen meer voor die onder de ingreep vallen. De bomen in het plangebied zijn overwegend te jong om als verblijfplaats voor vleermuizen te dienen. In de oudere bomen zijn geen holten gevonden die kunnen dienen als verblijfplaats. Het is waarschijnlijk dat in het plangebied wordt gefoerageerd door vleermuizen. Vanwege de beperkte oppervlakte van de opgaande begroeiing is het belang van het plangebied voor deze functie gering. Een negatief effect op lokale populaties vleermuizen als gevolg van het plan is uitgesloten. Het terrein vormt geen essentieel element voor vliegroutes.

Vogels

Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid tussen vogels zonder en met vaste broedplaatsen. Van vogels zonder vaste broedplaats zijn alleen de broedsels beschermd en niet het leefgebied. Van vogels met een vaste broedplaats is naast de broedplaats (jaarrond) ook het functionele leefgebied beschermd. Vanwege de periode waarin het onderzoek is uitgevoerd, kan slechts een inschatting van de waarde van het terrein voor broedvogels worden gemaakt. Op het terrein waren enkele algemene soorten van het buitengebied, namelijk Fazant, Houtduif, Vink, Merel, Zanglijster, Heggenmus en Winterkoning. Gelet op de openheid van het gebied er omheen en de beperkte oppervlakte en ouderdom van de opgaande begroeiing zijn verder algemene soorten te verwachten als Grasmus, Tuinfluiter, Fitis, Tjiftjaf, Groenling en Putter. Ten aanzien van vogels met een vaste nestplaats komt alleen Ransuil als potentiële soort in aanmerking. Ransuil is niet vastgesteld. Ook zijn geen sporen van de soort gevonden in de vorm van roestplaatsen, uitwerpselen en braakballen.

Amfibieën en reptielen

Alle inheemse soorten amfibieën en reptielen worden beschermd door de Flora- en faunawet. Het gebied rond het terrein is open en droog. Strikter beschermde soorten amfibieën zijn in het gebied niet bekend. Daarnaast is het water in het plangebied betrekkelijk jong. Om deze redenen zijn slechts algemene soorten van tabel 1 te verwachten als Bastaardkikker, Bruine kikker en Kleine watersalamander. Het terrein vertegenwoordigt geen belang voor strikter beschermde soorten (tabel 2/3). Het plangebied en de omgeving daarvan voldoen niet aan de habitateisen van reptielen. Daarnaast zijn in de regio geen populaties reptielen bekend. Het voorkomen van reptielen is uitgesloten.

Vissen

De wateren in het plangebied liggen geïsoleerd in een droog gebied en zijn relatief jong. Het is uitgesloten dat hierin beschermde vissoorten voorkomen van wilde oorsprong.

Dagvlinders en libellen

Het plangebied en de directe omgeving daarvan voldoen niet aan de habitateisen van beschermde soorten dagvlinders en libellen. Een negatieve invloed van het plan op deze soorten of hun habitats is uitgesloten.

Overige ongewervelden (kevers, weekdieren en kreeftachtigen)

Het plangebied voldoet aan geen van de habitateisen die de overige beschermde soorten ongewervelden aan hun leefgebied stellen. Een negatieve invloed van het plan op deze soorten of hun habitats is uitgesloten.

4 CONCLUSIES

Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet in of in de omgeving van beschermde gebieden. Een negatief effect op beschermde gebieden ten gevolge van het plan is uitgesloten.

Flora

- Er zijn geen bedreigde of beschermde plantensoorten aangetroffen. Omdat het onderzoek voorafging aan het groeiseizoen kan het voorkomen van dergelijke soorten niet geheel worden uitgesloten.

Fauna

- De ingreep kan een negatief effect hebben op algemene zoogdieren en amfibieën van tabel 1. Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling in geval van ruimtelijke ingrepen.
- Het is goed mogelijk dat in het plangebied algemene broedvogels zonder vaste nestplaats voorkomen. Het verstoren van broedsels is verboden volgens de Flora- en faunawet. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk.
- Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van vogels met een vaste broedplaats
- Het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen op de plaats van de ingreep is uitgesloten. Effecten op foerageergebied zijn te verwaarlozen.
- Een negatief effect op beschermde soorten van overige soortgroepen is uitgesloten.

Uit het onderzoek komt naar voren dat rekening gehouden dient te worden met broedvogels zonder jaarrond beschermde nestplaats. Dit betekent dat het verwijderen van het groen buiten het broedseizoen dient te worden uitgevoerd. Het broedseizoen loopt van circa half maart tot half juli. Latere en eerdere broedgevallen komen voor, bijvoorbeeld van duiven (zie natuurkalender van Ministerie van EL&I). In de periode november – februari is de kans op broedsels nihil.

